

Šteje vsak letnik
in vsja s poštno
uro in v Mariboru
s poštnim na dom
in celo leta K 4.—
in pet leta „ 2.—
in šest let „ 1.—

Šteje vsak letnik
opremljen v tiskarni
za. Cirila, kopirna
cilica let. K. Leti se
poštno do odprevali.

Šteje vsak letnik
števila društva do-
lžuje list brez po-
setne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi čer-
se v tiskarni in po
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rekapital se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 26.

V Mariboru, dne 30. junija 1904.

Tečaj XXXVIII.

Naše gospodarske razmere.

Na Dunaju izhaja časnik, katerega na-
loga je, pomagati revežem in siromakom.
Imenuje se »Gegen Not und Elend«. Objavil
je meseca aprila članek, v katerem popisuje
»bede ljudij, ki bi radi delali, pa
dela ne dobijo.« K temu članku je po-
slal naš državni poslanec J. Žičkar pojasnilo,
katero je imenovan članek objavil v št. 14
tekočega leta in se glasi v slovenski pre-
stavi tako-le:

K uvodnemu članku »Not und Elend«
(beda in uboštvo) v Vašem cenjenem listu
št. 12, marec 1904, 2. letnik, mi dovolite
nekoliko pripomb.

V omenjenem članku se piše »o bedi
tisoč in tisoč ljudij, ki morajo hoditi od
hiše do hiše, od mesta do mesta, da bi
se z delom pošteno preživeli, a ga ne dobe.«
»Najhujše je gotovo za človeka, če ima voljo
in tudi moč, da bi lahko delal ter se tako
na pošten način preživel, pa ne dobi dela.«
V nadaljevanju tega članka se pravi, da za-
dane krivda vsled teh žalostnih razmer cer-
kev in državo, vlado in ljudstvo,
da, celo človeštvo.

Priznavam, da je po mestih dosti brez-
poselnih ljudij, kateri bi radi delali, pa dela
ne dobe. Kako pride to? Večidel zato, ker
vse beži s kmetov in sicer deloma v tovarne
(fabrike), deloma v rudokope, ali v mesta.
Tukaj se množi število brezposelnih, na de-
zeli pa je tako pomanjkanje delavskih močij,
da ubogi kmet za drago plačilo ne more do-
biti delavcev. Letna in dnevna plačila posl-

so se v zadnjih letih podvojila in potrojila.
In če se poslu ne ugodí v vsakem oziru, pa
reče: »Grem pa v mesto, tam zaslužim go-
tovo dvakrat toliko kot na deželi.« Stanje
kmetov ni samo zato tako slabo, ker so se
davki in doklade tako povišale, ampak veči-
noma zato, ker ni dobiti delavskih močij.
Pogostoma pridejo taki ubežniki iz mesta
zopet domov, največ v veliko žalost svojih
sorodnikov, posebno pa dušnih pastirjev.
Veliko število prej pridnih deklic se vrne iz
mesta domov popolnoma pokvarjenih dušno
in telesno. Dušni pastirji poučujejo in prosijo
mladino, da bi vendar doma ostala, kjer jo
najde pošten zaslužek. Dostikrat to tudi po-
maga, in meni se je prigodilo, da so se de-
klice, ki so bile že na potu v tujino, na moje
prigovarjanje zopet vrnile na svoj dom in mi
bile pozneje za to hvaležne. Vendar je naj-
večkrat ves trud dušnih pastirjev zastonj.
Zato mislim, da je jako krivično, zaradi ve-
likega števila brezposelnih ljudij po mestih
na cerkev vračati krivdo. Ljudje imajo na
kmetih dela dovolj, da se morejo pošteno
preživeti, vendar beže lahkomišljeno z dežele.
Da, celo dobroto bi izkazali kmetskemu pre-
bivalstvu, če bi ostali doma.

Moje mnenje je, da bi predstojniki raz-
nih dobrodelnih društev po mestih dobro
delo storili, če bi bili pri razdelitvi podpor
kolikor mogoče previdni, ter bi delavcem z
dežele, kateri v mestu ne najdejo službe,
odločno prigovarjali, naj se vrnejo domov na
deželo: tam je zanje dela in službe dovolj.
(Svede to ne velja za brezposelne in po-
trebne, ki so brez lastne krivde zabredli v

žalostne razmere; takim naj se kolikor mo-
goče pomaga.)

Videm na Štajerskem, začetkom
maja 1904.

Josip Žičkar,
dekan, dežel. in drž. poslanec.

Blagoslovljenje zastave 'Bral. društva' na Dobrni.

»Lepšega dne na Dobrni še ni obsevalo
solnce, odkar Dobrna stoji, kakor je bil dan
19. junija.« To je jednoglasna sodba vseh
Dobrnčanov o minoli slavnosti. Priznati mo-
ramo, da ne vemo, kje bi začeli. Vse nam
sili v pero, eden dogodek lepši nego drugi,
ena točka sporeda sijajnejša od druge. Po
nepopisnem obupu sobotne noči, ko so vsled
strašnega viharja okoli polnoči ležali vsi
slavoloki na tleh in je še ob 1/4 uri zju-
traj bil dež, zavladovalo je zatem nepopisno
veselje, ko je dež nehaj in se nebo zvedrilo.
V nekaj urah so stali slavoloki vnovič z mo-
gočno zastavo na čelu oznanjujoč, da ima
dan prinesiti nekaj posebnega. Prinesel nam
je predvsem preblogo kumico, prinesel nam
ljube goste od vseh mogočih strani, od blizu
in daleč. Radi bi jih našli, a ni mogoče.
Goste so pozdravljale številne narodne tro-
bojne zastave in slavoloki. Posebno so se
odlikovale hiše: Arličeva, Pušnikova, Štunc-
lova, nadalje občinska in hiša, kjer ima sedež
»Bralno društvo«. Nad vsemi temi je pa pla-
polala zmagovito slovenska trobojnica visoko

Listek.

Ob grajščinski tlaki.

(Slika iz starih časov. — Češki spisal Bohumil Bouška;
prevel L. Vrhovski.)

I.

Bilo je svoje dni na Češkem med ubo-
gim ljudstvom tako gorje, da ubožčki legaje
zvečer k počitku niso vedeli, li bodo zjutraj
še vstali, ali jih morda ne bo pokončal po
noči rdeči plamen s poslopjem in bornim
imetjem vred. Ta je namreč razsajal in uni-
čeval med ljudstvom, da je to gorje bilo
slišati menda do samega — neba. V 18. sto-
letju je tuja vojska opustoševala rodna polja
češka, tirjala od kmetov vsega potrebnega
in kadar ta že ves ubožan ni mogel njene
lakomne zahteve več izpolnjevati, zažigala
mu je strehe nad glavami, da je ubogo
ljudstvo moralo bežati v gozde, ondi živeti
kakor divjačina, samo da si je ohranilo še
borno življenje.

K temu strašnemu zlu, ki ga je priza-
devala tuja vojska, pridružilo pa se je še
neko domače gorje, katero ni nič manj tla-
čilo ubogega seljaka, to je bila namreč
grajščinska robota. Ljudstvo je trpelo neza-
slišano, ali nikogar ni bilo, ki bi se potegnil

zanj proti množici grajščinskih pisarjev,
beričev in njih pomagačev. V gradovih so
imeli priprave nalašč za mučenje onih, ka-
teri bi si izmed ljudstva le drznili nekoliko
godrnjati o nasilstvu in te so bile takšne,
da se je še najtrdovratnejši spokoril, da ga
je pozneje le spomin na muke že spravil v
molk. Pa tudi ta, ki je le po strani med
ljudstvom kaj omenil o tem groznem stanju,
je bil po najetih ogleduhih ovađen beriču,
nikdar ni ostal za to brez — plačila. Prišla
je sobota, kadar so se morali v grajščinski
pisarni zbrati vsi robotniki, da jim je berič
čital za njih imenom njihovo čez teden
storjeno delo — roboto. Gorje, ako je morda
radi česa imel kateri poleg svojega imena
zaznamovano kakšno čaro, glas beriča postal
je mshoma jezen, sledila je nad siromakom
palica ali celo korobač. Kdor pa se je še
kaj več pregrešil, bila mu je kazen sedeti za
več ur na visokem lesenem oslu, katerega
hrbet bil je oster kakor nož.

Večina seljakov videvši to, je delala in
— molčala. Toda vsi se niso mogli tako
premagovati, želeli so pametno zboljšanja
tega stanja. Toda za vsako takšno besedo
so morali v grad, da so tudi oni poskusili
one muke in bolečine.

Seljak Havel sedel je nekega nedeljskega
popoldne doma v hiši za mizo in čital iz

Sv. pisma. To čitanje bila je njegova jedina
tolažba. K tej knjigi se je zatekel in iskal
tolažbe, kadar mu je bilo njegovo stanje
najhujše. Kakor oko v glavi čuval je to
knjigo in za nobeno ceno ne bi je dal od
hiše.

Havel znal je iz nje kaj lepo čitati, pa
tudi razlagati. Zato so pa tudi kaj radi pri-
hajali k njemu sosedi na razvedrenje. Tudi
ti so se nekoliko razveselili, ako se je čitalo
in govorilo kaj veselega, pa še bolj žalovali,
ako je bilo kaj otožnega. Žalibog, bilo je
vedno le zadnjega več, mnogokrat preveč.

Neke nedelje zvečer bilo je zbranih
zopet nekaj sosedov. Ker se je že zmrčilo,
ušgala je Havelova hiša na mizi malo sve-
tilko.

Zunaj je bilo megleno in nekoliko deže-
valo. Žetev je bila že skoraj prezorela, ali
kmetje je niso mogli še požeti. Prej je bila
robota, da se je poželo grajščinsko polje, še
le za tem je prišla vrsta na kmetsko, domače.
Tako se je godilo vselej in ako je kmet
hotel o pravem času svoje delo opraviti,
moral je to storiti — po noči, kajti po
dnevnu moral je delati pri grajščini.

Nekdo za pečjo je vzdihnil. Bil je to
ded, oče seljaka Havela. Starček je že lezel
v osemdeseto leto. Toda do letos je bil še
vedno zdrav kakor riba.

nad toplico. Ko se je razvil veličasten spre-
vod v cerkev s celjako narodno godbo na
čelu, pripoznal je vsak — rad ali nerad —
da kaj enakega lahko priredi kak trg ali
mesto, za majhen kraj, kakor je Dobrna, je
to naravnost velikansko. Za godbo so stopali
zastopniki »Slov. kršč. soc. zveze« s svojo
prekrasno zastavo, dalje »Celjsko pevsko dru-
štvo«, čegar zastavonoša je vzbujal občno
pozornost s svojo izvorno nošo, zatem mlado
in čilo »Slov. kat. izobr. društvo v Studencih
pri Mariboru« s svojo novo zastavo, za njim
veleblag. kumica gđ. Terezija Goršekova iz
Drešinjvasi. Belo oblečene deklice so nesle
zavito zastavo dobrnskega »Bralnega društva«,
čegar številni udje so bili okrašeni z novimi
društvenimi znamenji. Ko je sprevoz, ki se
je pomikal med nepreglednimi vrstami do-
mačih in tujih, prikoral pred veličasten
slavolok z napisom: Naprej zastava Slave!
pozdravila je belo oblečena deklica gđ. ku-
mico v iskrenih besedah. Prizori pri blago-
slovljenju, ki je bilo zunaj cerkve, so bili
naravnost ganljivi. Pred blagoslovom je pred-
sednik društva pozdravil zastopstva raznih
društev, na kar je častni ud, vlč. g. profesor
J. Kardinar iz Celja, blagoslovil novo zastavo.
Po blagoslovu se je vršilo zabijanje žebeljev.
Prvi žebelj je zabil preč. g. Kardinar, nato
gđ. kumica, katera je v priščenih besedah
pozdravila društvo ter pripela na zastavo
krasen trak. Za njo so se vrstili zastopniki
društev itd. Tajnik dobrnske »Mladeniske
zveze«, Matevž Božnik — ob enem zastavo-
noša — zabil je žebelj v imenu »Mladeniske
zveze« z geslom: Vse za vero in domovino
ter pripel trak, darovan od »Mladen. zveze«.
Istotako tajnica »Dekliške zveze«. A. Pod-
vršan z geslom: Z Bogom in Marijo za slo-
vensko domovino. Tudi »Dekliška zveza« je
darovala trobojen trak, ki ga je tajnica pri-
pela na zastavo. Nato je zastavonoša dvignil
novo zastavo, da se pozdravi z drugimi za-
stavami, godba je zaigrala »Naprej« in topiči
so grmeli, da se je zemlja tresla pod Dobrno.
Sprevoz se je zatem pomikal v cerkev, kjer
je bila pridiga in slovesna sv. maša. Pridi-
goval je v izbranih besedah preč. g. profesor
Kardinar, sv. mašo je služil mil. g. kanonik
dr. Koren iz Ljubljane. Po sv. maši vršil se
je sprevoz nazaj na slavnostni prostor. —
Popoldan ob pol 4 šla so društva z zasta-
vami, godba in neštivilno množico nasproti
»Celjskemu Sokolu«. Voz za vozom je drdral
na Dobrno, nekateri okrašeni z zastavami in
zelenjem, vsi so pa bili polni milih nam-
gostov. Ko je prikoral »Sokol« s svojo
zastavo, pozdravil ga je predsednik društva
povdarjajoč geslo »Sokolovo«: V pesti sila,

v srcu odločnost, v mislih domovina! Odgo-
voril je starosta »Sokola« g. dr. Karlovšek.
Sedaj se je postavil »Sokol« na čelo celemu
sprevodu, na kar se je vršil obhod po Dobrni.
Česte so bile natlačene občinstva, katero je
burno pozdravljalo društva in zastave. — V
vseh ozirih dovršena je bila veselica na slav-
nostnem prostoru. Med pesmimi so bile za-
stopane vse vrste od umetnih do narodnih,
vmes so bile vznesene koračnice. Občinstvo
ni štedilo s ploskanjem in živio-klici. Med
posameznimi točkami je pridno igrala celjska
»Narodna godba«. — Slavnostni govornik
č. g. dr. E. Lampé iz Ljubljane očaral je vse
s svojim izvrstnim govorom. Vspodbujal je
navzoče k združenju za pravo narodno delo.
Vsako ped zemlje branimo z vsemi silami!
Izdajalcev ne trpeti med setoj! Vedno naprej,
nikdar nazaj! V združenju je naša moč in
naša bodočnost! Prostor nam ne pripušča,
da bi se bolj natanko bavali s krasnimi
mislimi gospoda govornika. Z viharnim plo-
skanjem in »živio«-klici je občinstvo pokazalo,
da mu je gospod govornik govoril iz srca.
G. dr. Karlovšek je govoril o pomenu današnje
slavnosti za probujanje naroda, navduševal
navzoče, posebno žene in dekleta k strogemu
izpolnjevanju narodnih dolžnosti, zakaj ravno
ženski spol ima važno nalogo v narodnem
življenju. — Po dokončanem vspredu kora-
kala so društva in občinstvo v gostilno g.
Fr. Korena, kjer se je med glasovi narodne
godbe razvila živahna zabava. Recimo na
kratko: Slavnost se je društvu posrečila res
v vsakem oziru. Brez najmanjšega nerada
— kar govori o zrelosti naroda — izvršilo
je društvo veliko nedeljo, katero mora imeti
najboljših nasledkov. Pod novo zastavo zbi-
ralo se bo gotovo vse, kar čuti na Dobrni
krščansko in narodno. Društvu kličemo:
Naprej! Zastavi pa: Vihraj narodu v čast
in slavo, sovražnikom v strah!

Rusko-japonska vojna.

Iz Petrograda poročajo, da Rusi pričakujejo japonskega napada na dveh straneh: na Kaičov (Kajpin) ali pa na Dasičao. Radi tega zbira general Kuropatkin znatne vojne moči med Kaičovem, Dasičao, Hajčenom in Niučvanom ter je napravil pri Niučvanu vzhodno od reke Liao močne utrdbe.

Vprašanje je seve še vedno, če se bo Kuropatkin že sedaj spustil v odločilno bitko. — To bo storil le tedaj, ako ima že premoč nad Japonci. Ne mudi se Kuropatkinu nič, ker deževna doba, ki postane v kratkem v Mandžuriji splošna, bo znatno ovirala Japonce.

odpreti ni smel nihče. Mnogi bi bili raje umrli, nego toliko prenašali. Tako so ravnali s kmeti ti roparji povsod, kjer so se kmetje ganili, zlasti v okrajih Opočenskem, Nahodskem in še dalje okoli. Torej, mesto da bi si kmetje roboto zboljšali, so si jo s puntom še le shujšali. Starec je po teh besedah sklonil glavo.

II.

Havel je oskrboval pogreb. Gospod župnik mu je obljubil, da spremi telo pokojnega deda od doma na pokopališče zastoj. Bili so si leti prijatelji že dolgo vrsto let. Vse tuge in radosti delili so med seboj in eden drugemu, če ne drugače, vsaj z besedo pomagali. Gospod župnik je bil vnet prijatelj prostega ljudstva, ne glede na to, da mu to prijateljstvo v bližnjem gradu ne dela prijaznih obrazov. Toda on se za to ni veliko brigal.

Zgodaj v jutru odšli so že vaščani na roboto, le nekaj jih je še počakalo pri Havlu, da bi spremili starega deda na zadnjem potu. Bili so to večinoma slabi starčki in babice, pa nekaj otrok. Močnejši so odšli v grajščino na delo, le tu in tam se je kateri ukradel, da je tudi doma opravil vsaj najbolj nujne svoje opravke.

Na gradu oglašil se je rog že v tretje. Grajščinski oskrbnik pregledovaje delavce,

Vse vesti iz Petrograda, Tokia, Berolina in Pariza pa potrjujejo, da se japonska in ruska armada približujeta. Drugih posebnih podrobnosti pa o gibanju čet ni, le vojskovodje vedo njihov cilj.

Iz Čifu poroča »Daily Express«, da se je sibirski Kondratenkova brigada, ki je bila odposlana na pomoč Stakelbergu, združila s Stakelbergom.

Tako imajo Rusi dobro stališče ob železnici in velik oddelek more-kriti umikanje, katerega Stakelberg vrši v dolgem redu.

Japonski oddelki, ki so bili odposlani, da nadlegujejo Stakelbergovo umikanje, so izgubili že dotiko z njim. Stakelberg namerava zbrati svoje čete, pomnožene z novimi četami pri Dasičao. Skrajno japonsko desno krilo se je umaknilo 10 milj južno do Saimaci, kar smatrajo za dokaz, da koraka Kuroki z glavno svojo armado proti zahodu. Rusi so njegovo desno krilo že nadlegovali z divizijo generala Rennenkampa, a so se morali umakniti. Vesti, da bi bili Japonci zasedli že Dasičao in Kajpin seve niso resnične, okupacijo Liaojana pa sedaj preključujejo tudi iz Londona. Listi govorijo o veliki bitki, katere je pričakovati vsak čas in, da so se japonske armade pod poveljstvom generalov: Kuroki, Oku in Nodzu združile. To pa tudi ne bo res, ker Kuroki nič kaj noče zapustiti Siujena Menda so v japonskem taborišču izvedeli, da je ruska moč, ki jih čaka, sedaj močna že nad 130.000 mož s 360 topovi in da se ta moč lahko uspešno pomeri z japonsko. Japonci bodo morda sedaj čakali pomnoženja svojih čet, a tudi ruske čete se z vsakim dnem množe. Razni listi so mnenja, da odločilnih bitk se ni pričakovati kmalu. Treba je natančno dognati razdalje in spozna se, da v prihodnjih dneh se ni pričakovati kake odločilne bitke, o kateri sedaj tako radi govorijo nekateri poročevalci. Kaj večji ruski odpor bo morda okoli Hajčena, a le zopet, da si Rusi sedaj pridobe časa, nikakor pa to ne bo odločilna bitka. Na združitve japonskih armad pri Hajčenu ni misliti, če se pa med tem časom prične že splošna deževna doba, potem bomo na važne dogodke zopet — čakali.

Vladivostoško brodovje.

Z Vladivostoka se poroča: V torek, dne 21. t. m. je dospel semkaj od naših križark zajeti angleški parnik »Allanton«. Na parniku je bil kot poveljnik poročnik Petrov, potem poročnik knez Ščerbatov, 1 praporščak in 44 vojakov; razun te ruske posadke je bilo še na krovu 20 angleških mornarjev s kapitanom in 30 Japoncev, ki jih je rešila križarka »Rosija«. Ta parobrod so najeli Japonci še

pogrešal je vedno še nekoga. Klic z rogom priganjal je, naj bi se dotični podvzval in kadar se bi oglašil, da bi jih dobil nekaj po plečih s krobačem.

Na domu Havlovem je bil v tem času jok in žalovanje. Mala Katrica plakala je za ljubljanim dedekom. Havel sam je komaj premagoval solze, a slišavši glas grozečega roga, otrešel je žalost od sebe, rekoč:

»Čemu jokati? Vam ljubi oče, bode tam v večnosti mnogo bolje, nego nam tukaj na zemlji. Še nevoščljiv bi vam bil, ko bi vam ne želel od srca večnega počitka.«

Pred hišo prikazal se je med tem grajščinski barič. Stopil je naravnost v sobo, kjer je v odprti krsti še ležal mrlič.

»Hola, kaj je to? Moram ti kmetišče k roboti pomagati?«

To je rekel z žugajočim glasom.

»Imam pogreb«, odgovarja Havel. »Prosil sem zato sosede, da me izgovorijo. Umrli mi je oče.«

Barič se je zaničljivo zarežal.

»Torej ti se bodeš še izgovarjal! Če je starec umrl, je tako mrtev. Veliko si domišljuješ kmetič! Misliš, če si bil pri vojski svoje dni desetnik, da te bomo sedaj vsi poslušali? Glej, že sam gospod pisar gre ondi!«

Na vasi se je pokazala drobna postava v tesnih nogavicah, z obrobjenimi hlačicami,

»Povem vam, da pride nekoč samo od sebe, da bode le te robote konec. Gospod župnik mi je pravil, da milostljiva cesarica Marija Terezija želi to odpraviti. Seveda gospoda se temu upira, kajti kje bode dobila potem toliko delavnih moči in pa tako po ceni? Ali vendar zgodilo se bode!«

Ded je močno zakasljajal.

»Saj sem za roboto jaz najlepša leta služil pri vojski«, razjezil se je seljak Havel in povsíl glavo.

»Ako ne pomaga cesarica, nihče drugi nam ne pomore. Vsi naši napori so zastoj! Če nas ne zmorejo sami, pa pokličejo vojsko nad nas, pobijejo in povesejo vse, kdor se jim ustavlja. Pomislite, da so vsi taki upori dozdaj začeli se z hrupom, pa imeli vselej žalosten konec. Seljak, kmet naš trpi že od davna! Že v prejšnjem stoletju vstali so kmetje proti tiranom, a ko je gospoda poklicala vojsko na pomoč, umaknili so se uporniki do Novega mesta. Utaborili so se tam v nekem gradu, branili se do smrti, pa — niso se rešili!

Vojska pod generalom Don Martinom vzela je grad in mesto, zajela upornike in jih strašno kaznovala. Vodje upornikov so bili najstrašnejše mučeni ali pa obešeni. Nikdo jih ni smel pomilovati. Za kazen pa so še vsi imeli roboto pomnoženo. Niti usta

pred začetkom vojne za prevoz premoga z Angleškega. »Allaton« je dospel, obložen s premogom, v Gibraltar, ko je izvedel, da križari po Sredozemskem morju ruski admiral Virenius ter lovi ladje z vojnim kontrobandom. Zbog tega se je parnik vrnil, plul okoli rta Dobre nade in srečno dospel v japonski pristan Saseho. V slučaju, da bi ga zajeli Rusi, je bil njegov tovor naslovljen na neko angleško firmo v Honkongu. Iz Saseha je parobrod odplul v Muroran, kjer je zopet naložil premog, da ga navidezno prepelje v Singapur, v resnici pa v Saseho.

Na transportni ladji »Hitahimaru« se je nahajal, kakor je bilo že povedano, celi polk z generalom in stabom. Ta polk je spadal h 10. japonski diviziji. S te ladje se ni nikdo rešil, ker se nikdo ni hotel udati; poginilo je nad 1000 vojakov.

Na ladji »Sadomaru« se je nahajalo 1350 vojakov-železničarjev, 1200 ton premoga, 1000 ton riža in masla, nad 100 konj in parobrodno moštvo. Poleg vojne blagajne 2 milijonov jenov v zlatu, je bilo na parniku mnogo važnih dokumentov in vojnih načrtov. Vse te stvari so Japonci vrgli v morje. Ko so Japonci uvideli, da ne morejo uiti, so se vojniki-železničarji zatekli v skladišče, kjer je bilo shranjeno vino, pivo in žganje ter jeli na življenje in smrt piti. Ko je prišlo povelje, da naj zapuste ladjo, so bili večinoma že vsi pijani. Zbog tega jih je tudi toliko število utonilo. Med ujetniki se nahaja tudi kapitan 2. vrste Ogura, ki govori dobro ruski.

Kakor smo že poročali, je ruskim križarkam pri pohodu zelo dobro služil brezžični brzovjav. Rusi so vjeli vse brezžične japonske brzovjavke. Japonske ladje so brzovjavile na vse strani: »Rusi so na morju! Bežite, rešite se!«

Popoldne so torpedovke privedle v Vladivostok več ladij, ki so jih zajeli na japonski obali. Japonski in angleški ujetniki so bili v četrtek s posebnim vlakom odpravljeni iz Vladivostoka na Rusko.

Port Artur.

Rusi in Japonci poročajo, da je bila pred Port Arturjem velika pomorska bitka. Japonci trdijo, da se je pogreznila ena ruska oklop-

ob kojih so visele zlate nize, modrim žame-tovim telovnikom, na katerem je bliščal rudeč ovrtnik. Nad tem nakitjem života videti je bila drobna, kosmata glava z živimi očmi in odurnim licem.

Gospod pisar nameril je tudi naravnost k Havlovemu stanovanju. Na dvorišču ga zapazi perutnina, ki zakriči in se skrrije, kakor da je ugledala jastreba.

»Kje je tisti upornik, ki noče na roboto?« zarezal se je, stopivši v sobo.

»Prosim za izpregled, ker imam pogreb«, izgovarja se Havel zopet. »Oče mi je umrl. Ko ga pokopljem, nadomestim vso to zamudo. Delal bom v grajščini zato tudi v nedeljo.«

»To boš moral tako za kazni, ker nisi ubogal in še na klic nisi prišel. Sedaj pa le kar takoj na delo!« kričal je pisar, da bi se vse treslo okoli njega.

»Milostljivi gospod, imam pogreb. Oče mi je umrl. Čakam gospoda župnika. Ko očeta zagrnem v zemljo...«

Pisar se je nato razljutil, da mu je bil obraz ves višnjev.

»Takšen pasji rod naj si napravlja še pogreb. Farju plačaj z bernjo zvečer, ko domov prideš, mrliča zakoplji, ali sedaj pa — na roboto!«

Havel ni videl nič, slišal tudi ne drugega nego hreščavi glas odurnega kruteža, kateri ga ureže v dno duše. Stal bi bil morda nekaj časa tako, da ga beseda pasji rod ni toliko zabolala.

»Pasji rod, moj oče in jaz, mi vsi smo pasji rod?«

»Misliš li, da si kaj drugega? Pes si in kot tak uhajaj!«

(Konec sledi.)

nica, Rusi pa, da je vničena ena japonska torpedovka. Kaj je resnica, se ne ve. Na suhem so po japonskih poročilih Japonci oddaljeni od trdnjave samo 2000 metrov. Japonci pišejo, da bo Port Artur padel med 18. in 15. julijem. Če se le ne bodo zmotili.

Nevarnosti baltiškega brodogoja.

Japonci vedo, da bo baltiško brodogoja zadalo njihovi mornarici smrtni udarec, ako pride srečno na bojišče, zato pa že zdaj pozkušajo in pripravljajo vse, da ga na poti pogube. Japonci so že poslali svoje ogleduhe in agente na kraje, mimo katerih mora pluti baltiško brodogoja. Mnogo Japoncev je prišlo na Švedsko. Tu so prosili švedsko vlado, naj jih pusti, da »študirajo švedsko mornarico«. Vlada jim je to odbila. Sicer so pa Švedi svoje rumene goste jako prijazno sprejeli. V Rusiji se govori, da stoje v švedskih pristaniščih že japonske torpedovke, ki preže na baltiško brodogoja. To pa še ni potrjeno.

Kapitan Boljšev v »Kotlinu« razpravlja o tem in pravi: Baltiško brodogoja na vsi poti ne bo smelo pustiti k sebi nobene ladje na daljavo, iz katere je mogoče izpustiti torpede. In sicer se bo moralo izogibati vsake ladje, kajti torpede izpušča tudi lahko navaden parnik. Zato bo moralo pluti po potih, kjer po navadi ne plovejo trgovske ladje, da ne bo ustavljalo tudi prijateljskih ladij. Ponoči bo moralo pluti brez luči, a po morskah ožinah le, če bo prepričano, da ni nevarnosti. Japonci bodo gotovo zlasti pa v morskah ožinah nastavili svoje peklenke pasti.

V zrakoplovu iz Port Arturja v Mukden.

Petrograd, 24. jun. Ruska častnika Tuškov in Čelinski z inženirjem Zemlinskim sta se v noči dvignila z zrakoplovom iz Port Arturja, da neseta pismo generala Steslja Kuropatkinu. Že tri noči prej so zaman pozkušali se dvigniti, ker je bil nasproten veter in jasna noč. Četrta noč, dne 20. t. m., je bila brez zvezd in jugovzhoden veter. Ob 9. uri zvečer so se dvignili drzni zrakoplovci z balonom, katerega vsebina je znašala 800 m³. Hitro so se dvignili v višino 2000 m. Nikjer, tudi v trdnjavi niso opazili, da se je dvignil zrakoplov. Dobro so videli ognje Japoncev okoli trdnjave. Zjutraj ob 3. uri se jim je zdelo, da slišijo pod seboj streljanje topov. Ob 5. zjutraj se je raztrgala megla in videli so, da jaha med dvema gričema ruska konjenica. Ob pol 7. uri so jih Rusi spodaj opazili in ustrelili nanje mnogo strelcev, ki so šli pa vsi mimo. Zrakoplovci so razvili bel prapor, odprli ventil in se spustili doli k ruskim četam, ki so jih sprejele z velikanskim navdušenjem.

Politični ogled.

Pametna odredba. Naučno ministrstvo je izdalo naredbo, s katero doioča, da bodo dijaki iz Istre in Dalmacije lahko študirali pravo (jus) na hrvatskem vseučilišču v Zagrebu in bodo po končanih študijah lahko dobili službo v avstrijskih deželah pod tem pogojem, da napravijo povrhu še malo izkušnjo v hrvatskem jeziku na Dunaju. Nemško dijaštvo in nemški profesorji so grozen krik zagnali proti temu, ker pravijo, da bodo potem v Istri in Dalmaciji uradniki, ki jim ne bo treba znati nemščine in potem bi tudi odklenkalo nemškemu državnemu jeziku v Avstriji. Da, to se bo zgodilo in se mora zgoditi, ker v Dalmaciji tako ni nobenega Nemca in v Istri pa par privandrancev. Zaradi teh vendar ni treba uradnikom znati nemščine! To lahko razvudi vsak trezno in mirno misleč človek, a naši Nemci in nemčurji v svoji norosti sploh mirno in pošteno misliti ne morejo, ker so že preveč zaslepljeni vsled večnega hajlanja. Na vsak način mora vlada isto ukreniti tudi za Slovence, vsaj za

toliko časa, da nam ustanove slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Dopisi.

Št. Ilj v Sl. gor. (Zopet volitve.)

Po drugih krajih trpi nevihta kake pol urice, in koliko strahu, koliko solz! Že hoče vse obupati! Kaj se le naj storimo ubogi Šentiljčani. Le pomislite, nevihta traja že celih pet tednov! Tako dolgo se že vlačijo črni oblaki nad nami, tako dolgo že grmi in treska po dnevu — a še hušje po temni noči. In kako strašni bliski švigajo! In njihova sicer nerazumljiva pota in cilje pač nihče drugi ne bi znal tako dobro razložiti kakor naš znani nadučitelj bojda na slovenski šoli. Kajti le izpod njegovih močno podkovanih agitatorskih škornjev v poznih nočnih urah švigajo nevarne iskre in takrat tudi letijo od njega strašne, pogubonosne strele... Saj se je neki že moral dati že drugokrat podkovati čevlje... Kaj se je vendar zgodilo? Čuj in strmi svet — pred kakimi petimi tedni so bile v Gradcu ovržene volitve v šentiljsko občino in vršiti bi se morale nove volitve, ki pa so še le zdaj — 23. junija — razpisane na občinski tabli. Kaj se je med tem časom godilo, kaj so posebno trpeli Sadu in njegovi tovariši, o tem bomo že še govorili. — Torej nove volitve v vseh treh razredih. Nezaslišano, a resnično! Možje volilci! Upamo, da ostanete možje trdni in značajni kakor ste bili lani 27. avgusta. Mnenje vseh trezno mislečih je, da tujci, privandrance, ne smejo gospodariti v našem lepem kraju. Posilinemški učitelji naj ostanejo v šoli, naj skrbijo za otroke; nikdar pa se naj ne vtikavajo v reči, ki jih nič ne brigajo. Naj porabijo svoje zmožnosti v šoli, ne pa za nemško agitacijo. Za občino tako nimajo srea. Št. Ilj je na glasu kot dobro krščanska občina — ali se naj tam na vaše stroške šopirijo ljudje, ki se cerkve bolj bojijo kakor hudič kriza? Ali se boste dalje pokorni ljudem, katerim je skrb za blagor občine deveta briga, ki vam ne popravijo nobene steze, sploh ne store skoro ničesar, kar bi bilo občini v korist? Proč s takimi ljudmi, ki se vam sicer zdaj sladkajo in prilizujejo, sicer vas pa prezirajo in vas zasramujejo. Krasni Št. Ilj naj imajo v rokah vrli, značajni domačini, ki so tukaj vzrastli, katerih srce gori za blagor vaše občine in ki imajo stokrat več zmožnosti in zdrave pameti kakor taki »privandrance« in ki bodo torej gotovo tudi znali občino povzdigniti do višje stopinje, sreče in blagra, in ki bodo vaši lepi občini tudi znali pridobiti ugled in spoštovanje pred svetom. Stori vsak mož svojo dolžnost in Št. Ilj bo zopet naš, zmaga na naši strani. V to pomagaj Bog in sreča junaska!

Velika Nedelja. Giftna krota ima veliko svojo mlako tudi pri Veliki Nedelji. Njen strupeni smrad je iz marsikaterega pridnega slovenskega kmeta napravil nemčurskega podrepnika. Čela vrsta »naprednjaških« Velikonedelčanov pošilja svojo deco v nemčursko šolo, da tam zadobi nemčurjem potrebne lastnosti, katerih prva je izdajstvo svojega naroda. Ubogi, od ptujske krote »zagiftani« stariši ne vedo, da izmed vseh obče čislanih mož, katerih zibel je stala v nasi kmečki hiši, ni izšel niti eden, bodisi kmečkega ali gosposkega stanu, iz nemčurske šole, med tem ko med onimi, kateri delajo domači občini v tujini velike stroške in se konečno vrnejo domov po odgonu, ni najti niti jednega, ki bi ne bil nemčur in skoro vsak je izšel iz nemčurske šole.

Tudi občina velikonedeljska ve o tem že marsikaj povedati, in prav je storilo slov. katol. polit. društvo »Sloga« v Ormožu, da priredi letos tukaj svoje zborovanje. Tako zadobijo slovenski Velikonedeljčani priliko, javno izraziti svojo nevoljo nad ponemčevanjem, kakor se vrši pod pokroviteljstvom nemškega viteškega reda.